

TİASSA

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 4, Sayı: 12, Eylül 2017, s. 1-7

Recep DİKİCİ¹

SİVAS SULTANI KADI BURHÂNEDDİN NAMINA KAYSERİ'DE BİR KİTÂBE

Özet

Kadı Burhâneddîn'in on sekiz sene kadar devam eden hükümeti yalnız kendi zatına münhasır kalmıştır. Anadolu'nun ortasında tesis ettiği hükümet payidar olmayıp bir kuyruklu yıldız gibi gelip geçmiştir.

Burhâneddîn'in necip bir Türk kabilesine mensup olmakla beraber ilim ver faziletiyle de pek ziyade meşhur olmuştur. Teliflerinden "İksîru's-Seâdet fi Esrâri'l-İbâdet fi't-Tasrîf" ve h.799 (m.1396)'da usulü fıkha dair kaleme aldığı "Kitâbu't-Tercîh et-Tevdîh" adlı eserleri ulema arasında makbul ve muteberdir. Kadı Burhâneddîn Türk şâirleri nezdinde de mühim bir mevki olan mürettep bir divânı vardır. Ayrıca Arapça ve Farsça şiiirlerinin de olduğu Tarihu Aynî'de kaydedilmiştir.

Burhâneddîn son derece cesurdu. Dahilî ve hâricî bunca kaileler ve müşkillere ve ümerasının türlü türlü entrikalarına rağmen tek başına ta Karadeniz sahilinden Niğde'ye kadar olan memâliki eline alıp Osmanlı, Karaman ve Mısır gibi kuvvetli devletlere bile oldukça mukavemet göstermeye muvaffak olması kendisinin ne derece görüş ve siyaset sahibi olduğuna delalet eder.

İşte **Kayseriye'deki Çeşme Kitâbesi** muhtasar olarak bu vakayı bize hatırlatmaktadır. Sivas Sultanı Kadı Burhâneddîn Ahmed, Anadolu tarihi için hakikaten tanınmaya şayan bir simadır.

Anahtar Kelimeler: Kadı Burhaneddin, Kayseri, Çeşme Kitâbesi.

¹Prof.Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı., rdikici@selcuk.edu.tr

AN INSCRIPTION IN THE NAME OF KADI BURHANEDDİN SULTAN OF SİVAS IN KAYSERİ

Summary

The government of Kadi Burhâneddîn, which lasted for eighteen years, remained exclusively in his own right. The government which he established in the middle of Anatolia was not a share but a comet.

Burhâneddîn is a member of a rare Turkish tribe and has become very famous with its virtue and virtue.

In his works "Ekberu's-Seâdât fi Esrârî'l-İbâdât" and "Kitâbu't-Tercîh et-Tevdîh" which he wrote about the method in 799 were accepted and remained among the scholars. Kadi Burhâneddîn has a devout divan, which is also an important place in Turkish poets. It was also recorded that he had Arabic and Persian poetry in Tarih-i Aynî.

Burhâneddin was extremely courageous. In spite of all the internal and outsiders, and despite all sorts of compliments and complaints of the empire, he has taken the tongue as far as Niğde from the shore of the Black Sea, and he is able to demonstrate his own strength and perseverance even in strong states such as Ottoman, Karaman and Egypt.

Here, the fountain book in Kayseri reminds us of this incident as a conqueror. Sultan of Sivas Kadi Burhâneddîn Ahmed is a truly famous icon for the history of Anatolia.

Keywords: Kadı Burhâneddin, Kayseri, The fountain book.

GİRİŞ

Kadı Burhâneddîn Ahmed, Hanefî mezhebi fıkıh ve fen âlimi, kadı ve devlet adamıdır. Babasının ismi Şemseddîn Muhammed'dir. Babası Kayseri kadısı idi. Dedeleri arasında da kadı ve âlimler vardı. Dedesi Kadı Sirâceddîn Süleymân bin Kadı Hüsâmeddîn Hüseyin bin Kadı Celâleddîn Habîb bin Muhammed bin Resûl bin Sevinç olup, Harezmlî ve Oğuzların Salur boyundandır. Anadolu'ya ilk gelen dedesi Muhammed bin Resûl, Kastamonu'da yerleşmişti. Annesi de, Mevlânâ Celâleddîn Mahmûd Müstevfî'nin oğlu Abdullah Çelebi'nin kızı idi. Kadı Burhâneddîn Ahmed, 745 (m. 1344) senesinde Kayseri'de doğdu, iyi bir tahsil ve güzel bir terbiye gördü. Kadılık, vezirlik, atabeklik ve sultanlık yaptı. 800 (m. 1398) senesinde vefât edip Sivas'ta defnedildi.

İlmi ve ilme düşkünlüğü pek fazla idi. Savaş esnasında bile kitap yazmakla, ilimle meşgul olurdu. Sa'deddîn Tefâtânî hazretlerinin "Telvîh" adlı eserine yazdığı "Tercîh-i tevzîh" adlı usûl-i fıkha dair haşiyeyi, Kayseri vâlisi Müeyyed'in isyanını bastırmak için savaşırken yazmıştı. Râgıb Paşa Kütüphanesi'nde 831 numarada kayıtlı bir nüshası bulunan bu eserin bir nüshası da, Millet Kütüphanesi Feyzullah Efendi kısmı 588 numaradadır. Bu son nüsha, Molla Hüsrev'in tetkikinden geçmiştir.

Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler, yazdı. Azerî lehçesi ile yazdığı dîvânı meşhûr olup, Rusçaya ve batı dillerine tercüme edilmiştir. Kâdı Burhâneddîn'in müsveddelerinden özel

TİDSAD

hattâtlar tarafından yazılarak kendisine takdim edilen “Dîvân”, bizzat yazarının kontrolünden geçmiş olması hasebiyle, orijinal nüsha olarak kabul edilmektedir. Kâdı Burhâneddîn’in adı geçen Dîvân; gazel, rubâî, tuyuğ ve müfredlerden meydana gelmekte, kahramanlık ve ma’nevî aşkla ilgili manzûmeleri ihtivâ etmektedir. Ali Şîr Nevâî gibi meşhûrların nazireler yazdığı şiirleri de ihtivâ eden bu kıymetli eserin, Kâdı Burhâneddîn’in kontrolünden geçen mevzûbahis nüshası, ondokuzuncu yüzyılın sonlarında İstanbul’a gelen bir İngiliz sefiri tarafından çalınarak, Londra’daki gayr-i resmî adı “Çalıntı eserler müzesi” olan “British muzeum”a satılmıştır. Bu eserin Türkçe ve diğer dillerde çeşitli baskıları yapılmış, hakkında birçok makaleler yazılmıştır. Kâdı Burhâneddîn’in hayâtı ve devleti hakkında da birçok eserler yazılmış ve çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan en meşhûru, bizzat Kâdı Burhâneddîn’in arzusuyla yazılmış olan Azîz bin Erdeşîr Esterâbâdî’nin “Bezm-ü-Rezm” adlı eseridir. Kâdı Burhâneddîn’in eserlerinden biri de, fıkıh ve fıkıh usûlüne dâir yazdığı ve Süleymâniye Kütüphanesi Ayasofya kısmında bir nüshası mevcûd olan “İksîru’s-Se’âdet fi Esrâri’l-İbâdet” adlı olanıdır.

Kâdı Burhâneddîn’in “Dîvân”ından nisbeten sadeleştirilmiş üç beyit şöyledir:

*Düşman eğerki hîle ve tedbîr içindedir,
Tedbîr ve hîle hem yine takdîr içindedir.*

*Bilirsin ki günâhum çok ilâhî,
Ümidim senden ayrık yok ilâhî.*

*İnayetini ilâhî, kulundan ayırma,
iki cihanda dahî beni hiç kayırma².*

Sivas Sultanı Kadı Burhâneddîn Namına Kayseri’de Bir Kitâbe

Anadolu’da h. VIII. (m. XIII.) asır sonlarına doğru istiklalini ilana fırsat bulup Sivas ile Niğde arasındaki memleketleri yani Benî Eretna devleti ülkesinin ekseri kısmını idaresi altına alan ve kendisine “Sultan” unvanını da veren Kadı Burhâneddîn Ahmed’in, Osmanlılar ile hayli muharebelerde bulunduğunu tarihler haber veriyorlar. Ancak adı geçen kişi namına şimdiye kadar malum olan kitâbeler pek mahdut olduğundan tarihçilerin söylediklerini kontrol etmek müşkildir. İlk defa Sivas’ta Fransa Konsolosu Mösyö Granar tarafından Sivaslıların Burhâneddîn Gazi Mezarlığı ismini verdiği yerdeki birkaç noksan kabir kitâbeleri neşr olunmuştu. Bunlardan biri, Burhâneddîn’in 850’de vefat eden kızına ait olup, kitâbesinde “Habîbe bint es-Saîd eş-Şehîd Sultân Burhâneddîn “ ibaresi görülür³.

Bu zikredilen kitâbeden başka bir de burada gelecekte neşretmek istediğimiz kitâbede kendisinden bahsedilen zatın ismine tesadüf edebildik⁴. Maamafih Burhâneddîn’in halen bazı

² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1983, I, 84; II, 188, 662; İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1971, I, 86, 92, 96-99, 117, 125, 141-142, 292; Ömer Rıza el-Kahhâle, Mu’cem el-Müellifin, Beyrut, 1957, I, 159; Mecdî Efendi, Şakâyı Tercümesi, İstanbul, 1269, s. 43; Komisyon, İslâm Âlimleri Ansiklopedisi, İstanbul, 1994, X, 276 v.d.; Kâtip Çelebi Keşf ez-Zunûn, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971, I, 143; Bezm-ü Rezm, İstanbul, 1928; Kadı Burhâneddîn Divânı, İstanbul, 1944.

³ Journal asiatique, année 1901, vol. 17, pag. 555; bu kitâbeler bazı düzeltmeler ile bilahare tekrar neşr olunmuştur: Matériaux pour Corpus des Inscriptions Arabes, III. Partie, Asie Mineure par M. Van Berchem et Halil Ethem, I. Fascicule: Siwas et Diwrigi, pag. 49.

⁴ Bu kitâbeyi sabık Kayseri livası meclis idare başkatibi Nazif Efendi, 1322 senesinde mezkur Kasaba’da gördüğümüz yazıyı istinsâh etmiştik. Kayseri’nin tarihî ahvâline pek ziyade vukufu olan bu zata oranın kadîm âbideleri hakkında vermiş olduğu malumattan dolayı teşekkür borçluyuz.

inşaatlarının baki olması ihtimali bulunduğundan, bu meselenin derin incelemesini murakabe erbabına tavsiye ederiz.

Burada mevzubahis olan kitâbe Kayseriye’de Kapanhanı denilen Pamukhanı civarında bir çeşmenin üzerinde olup gayet grift yazı ile bir mermer levhaya mahkûk ve üç cümleden ibarettir.

بنا هذه العمارة المسيلة على العين فى ايام الدولة السلطان العالم العادل برهان الدنيا والدين . السلطان احمد
انار الله برهانه حصل من يد المسما الامير المقبول مظفرالدولة والدين الشيخ مؤيد . زيدت دولته وهو صدقات
مولاه السلطاني فى بعض شهور سنة اثنين وتسعين وسبعماية .

Kitâbenin muhtevâsından anlaşıldığı üzere bu çeşme Sultan Burhâneddîn Ahmed’in sultanlığı zamanında Emir Sultan Muzaffereddîn Şeyh Müeyyed tarafından 792 senesinde bina olunmuştur. Kitâbenin gerek yazı tarzı gerek Burhâneddîn ile kendisinin Kayseriye’de Emîri bulunan Şeyh Müeyyed’in almış oldukları lakaplar bir dereceye kadar Mısır ülkesi kitâbelerini andırır. Bundan başka “ed-Dünyâ ve’-d-Dîn “ lakabı doğrudan doğruya hükümdarlara, “ed-Devletü ve’-d-Dîn” lakabı da emirlere verildiğinden zikredilen lakaplar o zaman cari olan protokol usûlüne muvafıktır.

Kadı Burhâneddîn’in ahvâlini Osmanlı ve Arap tarihçileri muhtasar bir şekilde beyan ederler. Bu malumattan başka zikredilen şahsın hükümet zamanına ait olmak üzere hususi bir koca tarih mevcuttur ki, İlhanlılardan Sultan Ahmed Celâyirî maiyetinde iken Timurlenk’in Bağdad’ı istilasına üzerine firar ederek Kerbela’da bulunduğu sırada Timur’un oğlu Muizzeddîn Mîrânşah tarafından tutulup muazzen yanına alınan ve bilahare bir fırsat bularak yine firarla 796 senesi Şabanında Kadı Burhâneddîn’e iltica eden müverrihi Azîz Esterâbâdî tarafından Farsça kaleme alınmıştır. Bu tarih, Burhâneddîn’in hükümetinin başında sekiz yüz senesine kadar olan vakaları bir tafsilatı ihtiva eder⁵.

Kayseriye Kitâbesi’nin muhteviyatı dolayısıyla hatıra gelen bazı cihetlere dair buraya birkaç söz ilave etmek gerekir. Esterâbâdî tarihinin birinci faslına “ **Mehâmid Padişâhı İslâm Ebu’l-Feth Sultân Burhâneddîn el-Hak ve’-d-Devle ve’-d-Dîn Ahmed b.Muhammed halledallahu Teâlâ hilâfetehu ve mülkehu ve sultânehu**” ibâresini yazarak, tıpkı kitâbe metninde olduğu gibi Burhâneddîn’in isminin Ahmed olduğu bildiriliyor. Ve bundan sonra da aslının Türk neslinden Salur kabilesine mensup bulunduğu ve babasının âlimlerin en bilgilisi Kayseriye Kadısı Şemseddîn Muhammed olduğunu kaydediyor.

Burhâneddîn Ahmed, 755 senesi Ramazan’ının üçüncü günü Kayseriye’de dünyaya gelip, beş yaşında iken okuyup yazmaya başlamış ve ilk tahsilini babasından yaparak, bilahare Şam ve Mısır’da ilim tahsiline devam ile asrının en büyük âlimleriyle temasta bulunmuştur.

⁵ “Kitâbu Menâkıbı Burhâneddîn” namıyla Ayasofya Kütüphanesi’nde 3465 numaralı elyazması kitabın telifi 800’de hitam bulup aynı senenin Recebinde gayet nefis bir surette Sivas’ta istinsâh olduğuna bakılırsa, Sultan Burhâneddîn’in zatına mahsus nüsha olduğu anlaşılır. Zikredilen nüshanın 39. Sahifesinde kitabın ismi “Bezem ve Rezem” olduğunu müverrih Azîz b.Erdeşîr Ester Âbâdî beyan ediyor. Topkapı Sarayında Enderun Kütüphanesi’nde (Numara 2822) ve Ragıp Paşa Kütüphanesi’nde (Numara 982) ve Esad Efendi Kütüphanesi’nde (Numara 2079) de bu eserden birer nüsha mevcuttur. Katip Çelebi bu kitabı Kerşf ez-Zunûn’da “Târîhu’l-Kâdî Burhâneddîn es-Sivâsî” namıyla dört cilt olmak üzere göstermiştir. Bu makâlede hülâsa olarak derç ettiğimiz malumat Ester Âbâdî’nin eserinden alınmıştır.

Pederiyle beraber 764’de Hicaz’a azimetre hac farizasını edadan sonra dönüşlerinde babası Mearra’a’da vefat etmiş ve Burhâneddîn Haleb’e gelip, bir müddet mütalaa ve tettebbu ile meşgul olduktan sonra vatan özlemiyle Kayseriye’ye gelmiş ve başlangıçta bazı gazez sahiplerinin olumsuz sözleri nedeniyle kadı olmamış ise de, sonra Kayseriye’ye Kadı tayin edilmiştir. O sırada Kayseriye ve Sivas, Eretna Oğulları’nın hükümetinde idi. Ancak Muhammed b. Eritna’nın 767’de katledilmesi ve bu katillik işinde diğere ümera ile beraber Kadı Burhâneddîn’in de zîmedhal olması Eretna devleti’nin birdenbire zayıf olmasına sebep olmuştu. Bu halden istifade ederek Burhâneddîn tek başına yol bulup kendini maktul Eretna Oğlu Muhammed Bek’in Oğlu Ali Bek’in vezirliğine tayin etmişti. Ali Bek’in vefatını müteakip 782 senesinde hükümet makamına gelen ümeradan Kılıçarslan’ı ve bunun amcası Keyhüsrev’i Burhâneddîn Kılıç ile bizzat katlettikten sonra zikredilen senede Sivas’ta emirlik makamına cülus ile 783’de de en büyük rakibi olan Amasya Emiri Hacı Şadgeldi Paşa’nın katli üzerine kendi namına hutbe ve sikke tertip ettirdi⁶.

İşte bu tarihten itibaren Burhâneddîn “Sultan” ünvanını alarak Eretna devletine halef olmuş ve bütün hükümet taraflarıyla bilhassa Karaman Oğullarıyla husumete süratle başlayarak devamlı muharebelerde bulunmuş ve memâlikini genişletmeye de muvaffak olmuştur. Esterâbâdî’nin tarihinden istidlal olunduğuna göre zikredilen kişiye hiçbir vakit huzur ve rahat ne olduğunu bilmemiş ve ömrü uğraşmak ile geçmiştir. Az bir şey davranışlarından şüphe ettiği adamları katil ve telef ettiğinden ümerasının da kendisine asla emniyeti kalmamış idi. Hatta çocukluğundan beri terbiyesi altında bulunan⁷ Emir Şeyh Müeyyed ki, Kayseriye’ye vali tayin etmişti. Orada isyan ve istiklalini ilan eylediğinden bunu tenkil için Burhâneddîn bizzat Kayseriye’ye kadar giderek şiddetli bir muharebeden sonra Ahmed’in kalesine sığınmış olan Şeyh Müeyyed’i tutup 799 senesi Muharrem’inde katletmiştir. İşte Kayseriye’deki çeşmenin banisi bu zattır.

Azîz Esterâbâdî’nin tarihi 800 senesinde hitam bulunduğundan Burhâneddîn’e ait bundan sonraki vekayii İbn Arabşah, İbn Hacer, Mevlâna İdris, Hoca Sadeddîn ve Müneccimbaşı ve sair bazı müverrihlerden toplamak lazımdır. Halbuki bunların verdikleri malumat yek diğere açıktır. Herhalde şurası muhakkak gibidir ki, Kayseriye muhasarasında Burhâneddîn’in maiyetinde bulunarak Şeyh Müeyyed’in sulh ve eman ile kaleyi tesliminde hizmetleri geçmiş olan ve Burhâneddîn’in ahdine vefasızlıkla Şeyh Müeyyed’i kadren katil etmesinden dolayı gücenerek firar etmiş bulunan Akkoyunlu devletinin müessisi Kara Yülük namıyla meşhur Kara Osman Bek ile Divriği civarında ve Mısır memâliki hududu üzerindeki Karabel’de vukua gelen muharebede Sultan Burhâneddîn maktul düşmüştür. Bu hadisenin vukuu tarihi hakkında müverrihler arasında büyük bir ihtilaf görülür ise de, Esterâbâdî tarihinin hitam telifi olan 800 senesinde ve hatta istinsâh zamanı olan zikredilen senenin Recebinde Burhâneddîn daha hayatta olduğundan katil tarihi bundan evvel olmak üzere gösteren müverrihlerin sözleri tabii reddedilmiştir. Arap müverrihlerin hiç biri sekiz yüzden evvel olarak göstermiyorlar. İbn Arabşah Sultan Berkük ile aynı senede fakat bundan altı ay evvel vefat

⁶ Kadı Burhâneddîn’in meskûkâtı için: Ahmed Tevhîd, Müze-i Hümâyün Meskûkât-ı Kadime-i İslâmiye Kataloğu, Kısmı Râbi, s. 442.

⁷ Müneccimbaşı, Sahâyifu’l-Ahbâr’da (cilt 3, sahife 155) Burhâneddîn’in hemşirezâdesidir diyor.

etmiştir diyor. Velhasıl Burhâneddîn'in vefat tarihi sekiz yüz senesi sonlarında veyahut nihayet sekiz yüz bir senesi evvellerinde olmak lazım gelir⁸.

Burhâneddîn'in en kuvvetli rakiplerinden olan Hacı Şadgeldi Paşa Amasya'da müstakbel bir imaret tesis etmiş ve bir an Burhâneddîn ile cenkten hali kalmamış ise de, 783'de maktul olmuş idi. Oğlu Emir Ahmed de senelerce Burhâneddîn ile uğraştıktan sonra Osmanlıların tebâsına girmiş ve Amasya'nın bu suretle 795'de memalik-i Osmâniye'ye ilhâkı, Tokat ve Sivas'ın fetihlerine mukaddime olmuştu. Burhâneddîn'in son günlerinde memâlikinin şarkına tesadüf eden Erzincan Bek'i Meşhur Mutahhereten ile de uğraşıp onun hücumlarıyla rahatsız olmuştu. Hoca Sadeddîn'in Tâcu't-tevârih'indeki mazbutatına nazaran (cilt 1, sahife 135) Burhâneddîn'in katl haberi Sivas'a vasıl olunca, Sivas halkı önce oğlu Zeynelabidin'i yerine oturtmak istemişlerse de, Kara Osman'ın Sivas'a doğru yürümesi üzerine bundan vazgeçerek zaten fetihleri o yöne genişletmekte bulunan Yıldırım Bayezit Han'a teslim olmayı tercih etmiştir⁹. Binaenaleyh Burhâneddîn'in on sekiz sene kadar devam eden hükümeti yalnız kendi zatına münhasır kalmıştır. Anadolu'nun ortasında tesis ettiği hükümet payidar olmayıp bir kuyruklu yıldız gibi gelip geçmiştir.

Burhâneddîn'in necip bir Türk kabilesine mensup olmakla beraber ilim ver faziletiyle de pek ziyade meşhur olmuştur. Teliflerinden "İksîru's-Seâdet fî Esrârî'l-İbâdet" ve 799'da usulü fıkha dair kaleme aldığı "Kitâbu't-Tercîh et-Tevdîh" adlı eserleri ulema arasında makbul ve muteberdir¹⁰. Kadı Burhâneddîn Türk şâirleri meyanında da mühim bir mevki olan mürettep bir divânı vardır¹¹. Arapça ve Farsça şiirleri de olduğu "Tarihu Aynî"de geçmektedir.

Burhâneddîn son derece cesurdu. Dahilî ve hâricî bunca sıkıntılara ve müşküllere ve ümerasının türlü türlü entrikalarına rağmen tek başına ta Karadeniz sahilinden Niğde'ye kadar olan memâliki eline alıp Osmanlı, Karaman ve Mısır gibi kuvvetli devletlere bile oldukça mukavemet göstermeye muvaffak olması kendisinin ne derece görüş ve siyaset sahibi olduğuna delalet eder.

⁸ Osmanlı tarihleri 794 ile 799 arasındaki seneleri Arap müverrihlerinden Makrîzî, Ebu'l-Mehâsin ve İbn İyâs ise 800 senesi Zilkâdesini göstermektedir. Bedreddîn Mahmûd Tarih-i Aynî'de (Bayezit'te Veliyyüddîn Efendi Kütüphanesi, numara 2396, cilt 19, sahife 37 ve 40) Burhâneddîn'in vefat haberi Kahire'ye 800 senesi zilkâdesinin onu ortasında vasıl oldu diyor. Katip Çelebi, Takvîmü't-tevârih'inde 801 senesini kaydetmiştir. Sultan Berkûk 801 senesi Şevvalinde vefat ettiğinden İbn Arabşah'ın beyanına nazaran Burhâneddîn'in vefat tarihi 801 senesi Rebiulahrâ olması gerekir. Müverrih Vail, Târîh-i Hulefâ'da (Almanca, cilt 5, sahife 60) bu cihetleri etraflıca tetkik ederek, vefat tarihinin her halde sekiz yüzden evvel olamayacağını bildiriyor. Bu baktaki tetkikleri daha derinleştirmek lazımdır.

⁹ Tarih-i Aynî'ye göre, Sivas'ın ileri gelenleri Zeynelabidin'i babasının yerine oturtmuşlardı.

¹⁰ Tercîhu't-Tevdîh'in Râgıp Paşa Kütüphanesi'nde 381 numara ile kayıtlı olan bir nüshasının nihayetinde gelecek ibareler yazılmıştır: Temme'l-müsveddeti's-sultâniyyeti'l-burhâniyyeti halledellahu Teâlâ sultânehu ve evdaha burhânehu yevme'l-isneyni fi't-tâsi aşer amin Rebîilevverl senete semânmietin hicriyye."

¹¹ Müteveffa Kîb yazmış olduğu İngilizce "Târîh-i Eşâr-ı Osmâniyye" de (cilt 1, sahife 205 ve cilt 6, sahife 16) Burhâneddîn'in tercüme-i haliyle şiire dair eserlerinden bahs ve zikredilen şiirlerden bazı seçilmiş parçalar da derç ediyor. Şu kıta numune olarak burada gösterilebilir:

Ezelde Hak ne yazmış ise bulur – Göz neyi ki görecek ise görür

İki âlemde Hakka sığınmışız – Toktamış ne ola ya ehah Timur

Malum olduğu üzere o aralık Timur'un Anadolu'ya hücum edeceğine dâir rivâyetler dolaşmaya başlamıştı.

Sivas Sultanı Kadı Burhâneddîn Namına Kayseri’de Bir Kitâbe

İşte **Kayseriye’deki Çeşme Kitâbesi** muhtasar olarak bu vakayı bize hatırlatmaktadır. Sivas Sultanı Kadı Burhâneddîn Ahmed, Anadolu tarihi için hakikaten tanınmaya şayan bir simadır¹².

SONUÇ

Yüzeysel araştırmalar arasında yer alan çeşme ve mezar taşları kitâbeleri, gizli kalmış bir takım tarihî bilgileri gün yüzüne çıkarmak bakımından büyük önem arz etmektedir. Yukarıda mevzubahis olan Çeşme Kitâbesi de, Kadı Burhâneddîn ile ilgili tarihî bir bilgiyi ortaya çıkarması bakımından son derece mühimdir.

KAYNAKLAR

- Celebi, Kâtip Keşf ez-Zunûn, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971, I, 143.
- Danişmend, İsmail Hami İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1971, I, 86, 92, 96-99, Kadı Burhâneddîn Divânı, İstanbul, 1944.
- el-Kahhâle, Ömer Rıza Mu’cem el-Müellifin, Beyrut, 1957, I, 159.
- Ethem, Halil “Sivas Sultânı Kadı Burhâneddîn Namına Kayseriye’de Bir Kitâbe”, Ahmed İhsan Şirketi, İstanbul, 1328.
- Kîb, Târîh-i Eşâr-ı Osmâniyye, cilt I, 205; cilt VI, 16.
- Komisyon, İslâm Âlimleri Ansiklopedisi, İstanbul, 1994, X, 276 v.d.
- Mahmûd, Bedreddîn Tarih-i Aynî, Bayezit Ktb., Veliyyüddîn Efendi Kütüphanesi, numara 2396.
- Mecdî Efendi, Şakâyyık Tercümesi, İstanbul, 1269, s. 43.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1983, I, 84; II, 188, 662.
- Vâil, Târîh-i Hulefâ (Almanca, cilt 5, sahife 60).

¹² Halil Ethem, Sivas Sultânı Kadı Burhâneddîn Namına Kayseriye’de Bir Kitâbe, Ahmed İhsan Şirketi, İstanbul, 1328, Târîh-i Osmânî Encümenî Mecmuası, 16 numaralı cüzünden alınmıştır.